

Голас Радзімы

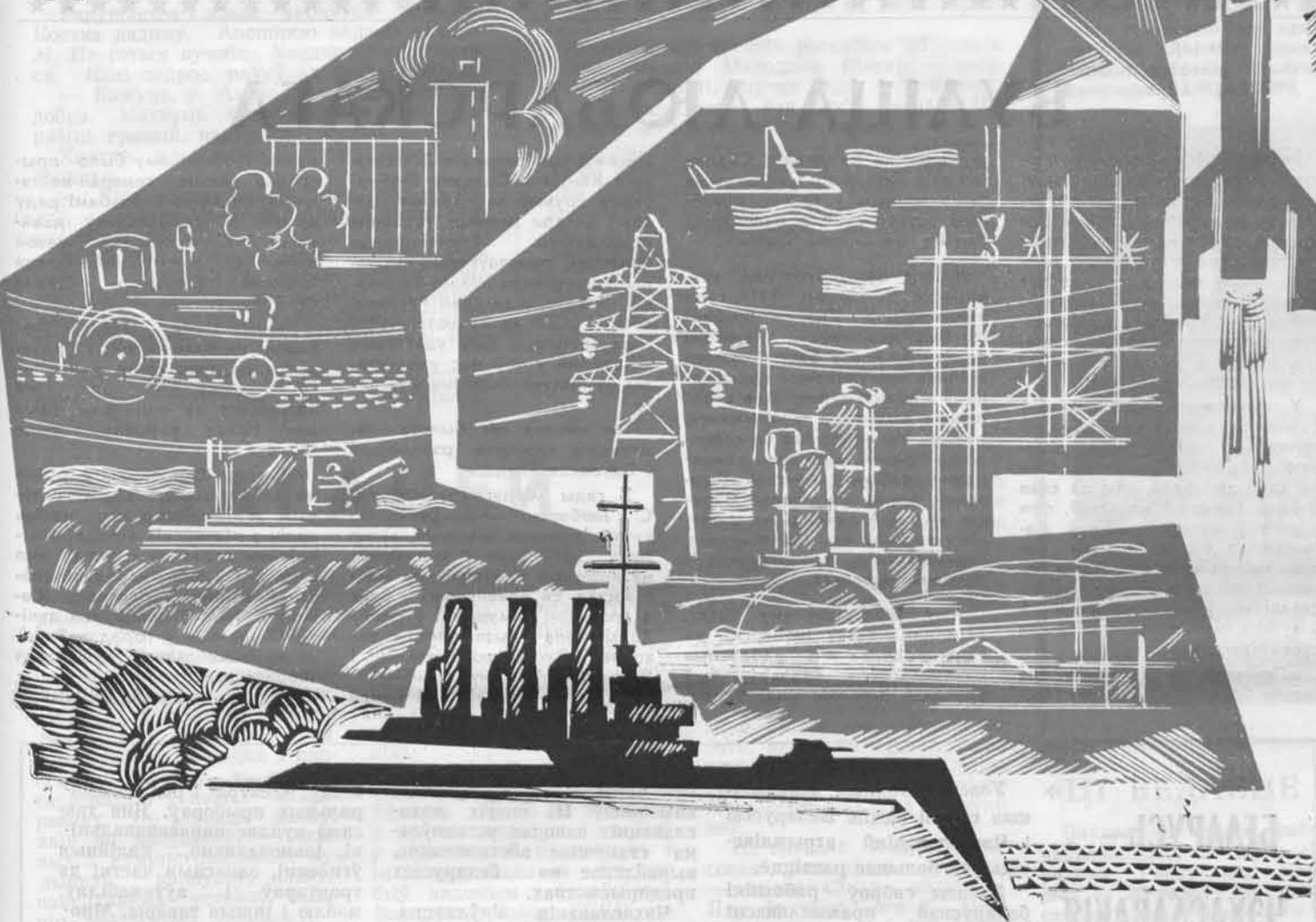
ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВІЗЯХ
З СУАДЧЫНІКАМІ
ЗА РУБЛЯЖОМ

№ 43 (1101)
Лістапад 1969 г.

Год выдання 14-ы

Цана 2 кап.

КАСТРЫЧНІК— НАШЫХ ДУМ І МАР ЗДЗЯЙСНЕННЕ

Пятро ГЛЕБКА

У ТЫЯ ДНІ

УРЫВАК З ПАЭМЫ

Горад вымер і згас.
Толькі свеціцца Смольны.
Штаб паўстання жыве
Небывалым жыццём.
Ані страху, ні болю
У вачах навакольных,
Нават смутак гарыць
Баявым пачуццём.

У пакоях ад дыму.
Няма куды дзецца.
За акном пад нагамі
Грукочуць тарцы:
Адыходзяць атрады
Чырвонагвардзейцаў,
Прабягаюць разведчыкі
І пасланцы.

І на момант усё
Заціхае і гасне —
І гамонкі, і крокі,
І словы, і шум...
Ленін моўчкі стаіць.
У вачах яго ясных
Многа светлых надзей
І няздзейсненых дум.

Бачыць ён, як праз годы
Пакут і змагання
Новы век над зямлёю
Займаецца скрозь.
І яго апаноўвае
Зноў хваляванне:
— Што ж яны там
маўчаць?

Што марудзяць?
І вось —

Першы залп за Няву
Пасылае «Аўрора»...
Ды не хоча здавацца
Зімовы палац:
Кулямётным агнём
З залатых калідораў
Афіцэры бароняць
Пакінуты пляц.

Зноў ударыў з гармат
Браніраваны крэйсер.
Дробным шротам пасыпаўся
Белы карніз.
І міністры з высокіх
Наседжаных крэсел —
Недаступных вышынь —
Апаўзаюць наніз.

З Петрапаўлаўскай
крэпасці
Б'юць кулямёты,
І чырвонагвардзейцы
Выходзяць на пляц,
Маракі і адборныя
Часці пяхоты
Дружным штурмам
займаюць
Зімовы палац.

Ноч мінае.
Зара над краінай усходзіць.
Над жыццём гаспадарыць
Рабочы Савет,
Аб зямлі, аб сапраўднай
Народнай свабодзе
Мудры Ленін падпісвае
першы дэкрэт.

На плошчы нашых гарадоў,
на вуліцы сёл і вёсак прыхо-
дзіць Кастрычнік. У чырвані
сцягоў, пад урачысты звон лі-
таўраў, са шчырай песняй, што
сама просіцца на вусны. Вялі-
кае свята ўвойдзе ў кожную
сям'ю, і цесна стане за бясед-
ным сталом, весела ў караго-
дзе.

Кастрычнік пераступае па-
рог нашага дома ў цудоўную
пару года. Гэта нічога, што ста-
новяцца карацейшымі дні і ўсё
менш цяпла, што сонца рэдкім
госцем на хвіліну выглядвае
з-за цяжкіх свінцовых хмар,
што апошні ліст пакідае род-
ную галінку і мякка сцэлецца
на стомленую зямлю, прыкры-
ваючы яе ад халадоў і віхураў.
Затое поўняцца зернем за-
секі, паблізу ферм выраслі
капцы бульбы, а на саміх фер-
мах пастала на зіму жывёла.
Усюды — і ў полі і на калгас-
ных дварах парадак, усё па-га-
спадарску дагледжана і даве-
дзена да ладу.

У гарадах, на заводах, нова-
будоўлях рабочыя завяр-
шаюць свае вытворчыя планы.
Тое, што было задумана ў па-
чатку года, цяпер ператвараец-
ца ў рэчаіснасць. І нашы пла-
ны, задумы становяцца ўжо
матэрыяльнымі каштоўнасцямі —
мільёнамі кілават электра-
энергіі, сотнямі станкоў і ма-
шын, дзесяткамі кіламетраў
тканін, мільёнамі пар абутку,
новымі жыллымі дамамі.

А калі справы ідуць добра,
тады і за святочным сталом ра-
дасна, тады добры настрой у

кожнага, і ўсе мы разам адчу-
ваем сябе шчасліва. І не толь-
кі таму, што парадак у нашым
доме, у нашай краіне. А яшчэ
і таму, што мы можам сабе
дазволіць і святочны, прыго-
жы і шчодры стол, і новы
касцюм да свята, і новую ква-
тэру, якую нам дасць дзяржа-
ва. Усё гэта для нас стала пры-
вычным, і мы сабе не ўяўляем
ужо іншага жыцця, іншага свя-
та. І толькі гісторыя нагадвае,
што не заўсёды так жылі бе-
ларусы, што яшчэ некалькі дзе-
сяткаў год назад людзям ба-
лела галава пра тое, як накар-
міць дзяцей, як апрагнуцца ды
пражыць да вясны.

«Хто мог падумаць пяцьдзе-
сят гады назад, — піша наш
суайчыннік са Злучаных Шта-
таў Амерыкі Янка Шкраб, —
што з адсталай царскай Расіі
выйдзе на шырокі прасцяг пер-
шая сацыялістычная краіна ў
свеце — СССР, што народ скі-
не лапці, забудзецца пра бя-
хлебціцу і лучыну і стане са-
праўды свабодным, шчаслівым,
адукаваным?! З Расіяй ніхто не
лічыўся, з Савецкім Саюзам
не толькі лічацца, яго паваж-
ваюць народы, ім ганарацца.
Я б сказаў, што мая Радзіма —
гэта «зорка Венера», якая па-
казвае людзям на ўсёй планеце
шлях да лепшага жыцця.
Усё гэта сталася таму, што
Кастрычніцкая рэвалюцыя мела
такого правадыра, як Ленін».

Нельга не пагадзіцца з дум-
кай земляка. Леніну, створанай
ім партыі мы абавязаны і сла-
вай нашай Радзімы і нашым

асабістым чалавечым шчас-
цем. Дзе б мы ні былі, як бы
мы ні жылі, мы заўсёды заста-
валіся вернымі ленінскаму
сцягу, бераглі створаную ім
дзяржаву Саветаў, выконвалі і
выконваем яго запаветы.

Пяцьдзесят другі раз мы бу-
дзем адзначаць падзею, якая
ўскалыхнула свет і дала пача-
так новай эры. У розных аб-
ставінах, з рознымі песнямі ад-
значалі мы свята Вялікага Каст-
рычніка, але заўсёды разам,
адной сям'ёй, у адных шэра-
гах. Ад першага залпа «Аў-
роры» да апошняга залпа над
брацкай магілай герояў грама-
дзянскай вайны наш народ су-
стракаў Кастрычніцкія дні ў
змаганні з ворагамі. Яны лез-
лі да нас адусюль. І мы не па-
кідалі сядла, не выпускалі з
рук вінтоўку і шаблю. Быў
цяжкі час нараджэння і станаў-
лення Савецкай улады. Рэва-
люцыя змятала на сваім шля-
ху ўсё старое, згрыбелае,
струхлелае, каб даць прастор
новым сілам, новаму грамад-
ска-палітычнаму ладу.

У трыццатыя гады мы сустрэ-
лі Кастрычнік бадзёрай кам-
самольскай песняй, невычэрп-
ным энтузіязмам. Па краіне іш-
лі адна за адной пяцігодкі, бу-
даваліся заводы і гарады, ста-
віліся рэкорды ў шахтах і за
штурвалам самалёта, мужныя
людзі пакаралі лёдавыя пра-
сторы Арктыкі.

У час вялікіх выпрабаванняў,
калі фашысцкія арміі стаялі
пад Масквой, мы ў гадавіну

рэвалюцыі спявалі, стрымлі-
ваючы ярасць і боль сэрца, —
«Вставай, страна огромная». А
палкі воінаў проста з парада, з
Краснай плошчы адпраўляліся
маршам на фронт. Змагацца за
Маскву. Змагацца за Кастрыч-
нік.

Сёння зноў прыходзіць на
нашу зямлю свята. І ў яго свая,
новая прыкмета. Вось ужо
больш дзесяці год у час дэман-
страцый на плошчах і вуліцах і
ў час застольнай бяседы пера-
важаюць касмічныя матывы. Ад
першага ў свеце савецкага спа-
дарожніка Зямлі, запушчанага
ў кастрычніку 1957 года, да
групавога палёту «Саюза-6»,
«Саюза-7» і «Саюза-8», які па-
спяхова закончыўся напярэдад-
ні 52-й гадавіны Вялікай Каст-
рычніцкай сацыялістычнай рэ-
валюцыі, — такая касмічная
эпапея.

Ад імя чалавецтва яе пачалі
мы, савецкія людзі, і ажыццяў-
ляем на карысць чалавецтва.
Гэта — нібы эстафета рэвалю-
цыі, пачатай у кастрычніку 1917
года. Справа нашых дзядоў і
бацькоў, справа Леніна працяг-
ваецца.

Па-рознаму нам даводзіла-
ся сустрэкаць Кастрычнік. У ра-
дасці і горы, у яркім бляску
ілюмінацыі і з зацямнёнымі
вокнамі, за багатым сталом і
са скарынкай чэрствага хлеба
на сям'ю. Але нішто ніколі не
пахіснула нашай веры ў ленін-
скія ідэалы, нашай перакана-
насці ў правільнасці шляху, які
савецкі народ выбраў 52 гады
назад.

МАСКВА ВІТАЕ ГЕРОЯЎ

Урачыстая сустрэча сямёркі адважных савецкіх касманаўтаў.

22 кастрычніка 1969 года ў Маскве на Унукаўскім аэрадроме адбылася ўрачыстая сустрэча герояў-касманаўтаў Г. Шоніна, В. Кубасова, А. Філіпчанкі, Ул. Волкава, В. Гарбаткі, Ул. Шаталава і А. Елісеева, якія ажыццявілі на караблях «Саюз-6», «Саюз-7», «Саюз-8» небывалы эксперымент у космасе. «Заданне партыі, заданне Радзімы выканана», — рапартавалі касманаўты.

На сустрэчу сабраліся тысячы людзей. Касманаўтаў віталі члены ЦК КПСС, дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР і РСФСР, партыйныя і дзяржаўныя дзеячы, маршалы Савецкага Саюза і родаў войск, генералы і афіцэры Савецкай Арміі. Прысутнічалі кіраўнікі дыпламатычных прадстаўніцтваў, акрэдытаваныя ў СССР, савецкія і замежныя журналісты.

Сваіх сяброў сустракалі лётчыкі-касманаўты СССР, стваральнікі касмічнай тэхнікі.

Потым картэж машын з касманаўтамі праплыў па святочнай Маскве, здавалася, уся сталіца высыпала вітаць герояў. Громам апладыментаў сустрэў Крамлёўскі Палац з'ездаў адважнай сямёркі, якая вярнулася з космасу. У гэты ж дзень былі апублікаваны Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, аб прысваенні Г. Шоніну, В. Кубасаву, А. Філіпчанку, Ул. Волкаву, В. Гарбатку звання «Лётчык-касманаўт СССР» і звання Героя Савецкага Саюза з уручэннем ордэна Леніна і медалі «Залатая Зорка». Ул. Шаталаў і А. Елісееў узнагароджаны другім медалем «Залатая Зорка».

ПІШУТ ЗЕМЛЯКІ

РОДИНА

У НАС ОДНА

Дорогие друзья! Хочу вас поздравить с праздником Октябрьской революции и с приближающимся 100-летием со дня рождения основателя нашего государства В. И. Ленина. Мы в царское время не знали, как открывается дверь в школу, да и ходить было не в чем. Дети ждали, когда взрослые снимут обувь, чтобы зимой выбежать подышать свежим воздухом. Но отец много нам рассказывал, что есть в России умные люди, которые разъясняют рабочим и крестьянам, как бороться с угнетателями за свое светлое будущее, что придет день освобождения. И этот радостный день пришел в 1917 году, день, освободивший Россию от царского гнета, давший свободу и равенство всем людям. Забитый, неграмотный русский мужик стал гражданином Страны Советов, хозяином своей земли и всех ее богатств.

Для меня это был тоже радостный день. В 25 лет я впервые открыла букварь в ликбезе и написала первое в своей жизни слово. Жадно ловила фразы, хотелось знать все, что написано в книгах.

Советская власть открыла мне глаза. Сейчас мне 78 лет, и за свою жизнь я много перечитала книг. Хорошо знаю историю своей страны, знаю, как зарождались революционные идеи, как борцы за народное раскрепощение томилась в тюрьмах, сослались в Сибирь. Под руководством В. И. Ленина свершилась Октябрьская революция, и его имя и идеи будут вечно жить в сердце русского народа и всего человечества. Как же не гордиться своей великой страной, не радоваться достижениям ее науки и культуры.

Вот опять наши соколы-космонавты летали в космосе, прославляя Советскую Отчизну. Мы, живущие на чужбине, мыслями и сердцем всегда будем со своим народом, будем делить с ним радости и тревоги. Нас у Родины много, а она у нас одна.

Т. КОВАЛЕВСКАЯ.

Франция.

ВУЛІЦА ЛЮБАРСКАГА

Бегаў па вёсцы басаногі хлопчак. Нічым асабліва не вылучаўся сярод сваіх ровеснікаў — тыя ж даматканьы штаны ды кашуля, тыя ж няхітрыя гульні і забавы. Як і яго сябры, у раннюю пару свайго дзяцінства пазнаў нялёгкую сялянскую працу. Быў, праўда, гэты хлопчак завадатарам у розных справах, ды і ў бойцы спуску нікому не даваў...

У пятнаццаць год пайшоў Сцяпан з бацькоўскага дома ў горад — уладкаваўся на суконную фабрыку ў Беластоку. Сам на хлеб зарабляў, сам за свае справы і ўчынкі адказваў, сам дарогу ў жыццё прабіваў. Дапамогі ад бацькі-бедняка чакаць не прыходзілася. Праз чатыры гады датэрмінова мабілізавалі яго ў царскую армію. А ў хуткім часе пачалася першая сусветная вайна.

...Прыехаў у 1940 годзе да свайго брата Пятра ў вёску Пес-

кі чырвоны камандзір Сцяпан Іванавіч Любарскі. І немагчыма было пазнаць у гэтым стройным і падцягнутым палкоўніку былога басаногога Сцёпку.

Жыццё было бурлівым, вогненным. У чэрвені 1917 года унтэр-афіцэр Сцяпан Любарскі быў арыштаваны казакамі за адмову ісці ў бессэнсоўнае і згубнае наступленне і пасаджаны ў мінскую турму. Але рэвалюцыя вызваліла Любарскага, і менш чым праз год ён становіцца байцом, а затым і камандзірам рабоча-сялянскай Чырвонай Арміі. Са зброяй у руках змагаўся супраць яе шматлікіх ворагаў на Ашхабадскім, Туркестанскім, Арэнбургскім і Усходнім франтах.

9-му Туркестанскаму палку, якім камандаваў Любарскі, ва ўзнагароду за яго доблесныя рэвалюцыйныя подзвігі, быў уручаны Чырвоны Сцяг Усера-

сійскага Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта. Сцяпану Любарскаму ўручыў за баявыя заслугі залаты імяны гадзіннік камандуючы Туркестанскім фронтам, праслаўлены чырвоны палкаводзец Міхаіл Васільевіч Фрунзе, а загадам Рэўваенсавета СССР ад 23 лютага 1923 года Любарскі быў удастоены вышэйшай у той час узнагароды — ордэна Чырвонага Сцягу.

Так мяняла лёс былога сялянскага хлопчука рэвалюцыя і Савецкая ўлада.

У гады мірнага будаўніцтва С. Любарскі — камандзір і слухач ваенных акадэміяў, аўтар раду артыкулаў і выкладчык на кафедры аператыўнага майстэрства. Ён удзельнічаў у баях з японскімі самураямі ў раёне Халхін-Гола і вызваленчым походам у Заходнюю Беларусь і Заходнюю Украіну.

У гады Вялікай Айчыннай

вайны Любарскаму было прысвоена званне генерал-лейтнанта, ён кіраваў штабамі раду арміяў. Высокую ацэнку дзейнасці Любарскага даў у сваёй кнізе «У Маскоўскай бітве» Маршал Савецкага Саюза Ф. Голікаў.

Загінуў Сцяпан Іванавіч Любарскі на баявым пасту незадоўга да заканчэння вайны — 16 красавіка 1945 года. Гэта здарылася на пераправе праз раку Нейсе ў раёне горада Форста.

Жыхары Бярозаўскага раёна не забываюць аб сваім слаўным земляку. Яго імя носіць адзін з піянерскіх атрадаў Пескаўскай сярэдняй школы, яно занесена ў Кнігу народнай славы. Рашэннем гарадскога Савета дэпутатаў працоўных вуліца Паўночная ў горадзе Бярозе перайменавана ў вуліцу імя Любарскага.

Я. СЯЛЕНЯ.

БЕЛАРУСЬ— ЧЭХАСЛАВАКІЯ

Узаемавыгадныя эканамічныя сувязі паміж Беларуссю і Чэхаславакіяй атрымліваюць усё большае развіццё.

Заказы сяброў работнікі беларускай прамысловасці выконваюць насяхова. Машинабудуўніцкі завод «Гомсельмаш» датэрмінова вырабілі і адправілі ў ЧССР вялі-

кую партыю сіласаўборачных камбайнаў. На многіх чэхаславацкіх заводах устаноўлена станочнае абсталяванне, выраблена на беларускіх прадпрыемствах.

Чэхаславакія з'яўляецца буйным імпарцёрам беларускіх электронна-вылічальных машын, наручных гадзіннікаў, фотаапаратаў, падшып-

нікаў, электра- і радыёвымяральных прыбораў. Яна таксама купляе канавакапальнікі, льновалакно, калійныя ўгнаенні, запасныя часткі да трактараў і аўтамабіляў, мэблю і іншыя тавары. Многія чэхаславацкія спецыялісты павышалі сваю кваліфікацыю на беларускіх прадпрыемствах.

АД КАСТРЫЧНІКА ДА КАСТРЫЧНІКА

Уступіла ў строй першая чарга Віцебскага завода керамічных дрэнажных трубак. Магутнасць новага прадпрыемства — 88 мільёнаў трубак у год. НА ЗДЫМКУ: вярчальныя печы керамзітавага цэха.

«Ад Кастрычніка да Кастрычніка» — пад такой рубрыкай змяшчаем мы сёння фотаінфармацыю аб дасягненнях рэспублікі за мінулы год — з 7 лістапада 1968 года. За гэты час даў першую прадукцыю Гродзенскі напранакамбінат завод, здадзены ў эксплуатацыю бы энергаблок Бярозаўскай ДРЭС, цэх пластыкаў на Гомельскім заводзе гандлёвага абсталявання, медыцынскі гарадок у Шклове, палац культуры шклозавода «Нёман», Дом сувязі ў Наваполацку, санаторый у калгасе «Рассвет» Кіраўскага раёна і інш. Зразумела, мы змаглі адлюстраваць толькі невялікую частку дасягненняў гэтага года, іх пералік можна дапоўніць яшчэ многімі лічбамі і фактамі.

Наш здымак зроблен на Магілёўскім камбінаце сілікатных вырабаў, у цэху сілікатнай цэглы. Першая чарга прадпрыемства ўступіла ў строй вясной гэтага года.

Напярэдадні 50-годдзя БССР калектыў Мінскага аўтамабільнага завода закончыў прыёмачныя выпрабаванні новага тыпу транспартных сродкаў — трохвосевых аўтамабіляў і аўтапаездаў вялікай грузпадымальнасці. НА ЗДЫМКУ: МАЗы адпраўляюцца ў далёкія дарогі.

НЕ ЗА МОРАМІ-АКІЯНАМІ

Цімафей Костка ўвайшоў у хату і моцна грывнуў дзвяркі. Высокі, з чорнай барадой, ён стаў каля стала. Святалучыны кідала на яго твар свой цёмны водбліск.

— Злазь, Хведар, з печы, хачу табе нешта сказаць, — крыкнуў ён сыну.

Хлопчык падышоў да бацькі.
— Карову прадам, — сказаў Цімафей, — вучыцца пойдзеш. Я хачу бачыць хоць цябе адукаваным чалавекам. Закончы царкоўна-прыходскую школу — пісарам будзеш.

Бедняку-селяніну нялёгка было расстаться з каровай. Адзінаццаць дзяцей у сям'і. Але ж Цімафей рашыўся на гэта. Няхай Хведар вучыцца.

Праз два дні Цімафей Костку выклікалі да пана, той патрабаваў, каб селянін тэрмінова аддаў пазычаны грошы.

— Паночка, злітуйся, — маліў Цімафей, — няма зараз чым расплаціцца. Я адрабляю пазыку.

— За лета пазыка доўг не адрабіш. Ды навошта цягнуць, грошы ж ёсць у цябе. Карову прадаў...

Узрушаным і злым вярнуўся Цімафей Костка дадому. Апошнюю надзею адабраў. На гэтым вучоба Хведара і скончылася. Калі падрос, пачаў ад аднавяскоўцаў:

— Кажуць, у Амерыцы людзі жывуць добра. Махнуць бы туды. Там можна зарабіць грошай, вярнуцца і купіць зямлі.

Хведар, прышоўшы дадому, параўся з бацькам.

— Едзь, сынку, горш, чым тут, не будзе, — сказаў Цімафей і прадаў амаль уся астатнюю маёмасць.

Шлях быў цяжкі і доўгі. Хведар апынуўся ў Германіі, а затым убачыў Англію. Гэтыя краіны не цікавілі яго. Мроілася багатая Амерыка. Ён ужо ў думках вяртаўся дамоў з поўнымі кішэнямі грошай.

І вось Нью-Йорк. Селяніна з Беларусі нібы прыціснулі да зямлі небаскробы.

Да Хведара нікому не было справы. Разам з ім блукалі ў пошуках работы, на чавалі ў пад'ездах і на плошчах сотні такіх жа абяздоленых людзей. Нарэшце ён уладкаваўся грузчыкам, але працаваў нядоўга, не спадаваўся гаспадару, і той яго звольніў. Жыццё здалося не такім гаротным, калі сустрэў Марыню, дзяўчыну з-пад Гродна, таксама закінутую нядоляй на чужыну.

— У мяне грошай на дарогу хопіць. Давай паедзем дадому, — угаворвала яна Хведара. — Бачыш сам, няма тут шчасця. Хведар зноў пераплыў акіян. Вярнуўся дадому з Марыяй.

А ў Расіі набліжалася рэвалюцыя. Залп «Аўроры» прынёс волю і Хведару. Не спатрэбіліся яму грошы, каб набыць зямлю. Савецкая ўлада дала яе дарма. Калі пачалася грамадзянская вайна, Хведар першым у вёсцы запісаўся ў Чырвоную Армію і пайшоў абараняць рэвалюцыю. Ён адчуваў сэрцам, што Савецкая ўлада — гэта ўлада працоўнага чалавека.

Прайшло з той пары многа часу. Цяпер Хведар Костка на пенсіі. У яго светлы прыгожы дом, і маёля ў ім не горш гарадской.

Хведар Цімафеевіч расказвае аб сваіх сынах, унуках. Малодшы Віктар — маёр Савецкай Арміі, унучка Галя — інжынер.

Здараецца, што ўся сям'я Хведара Цімафеевіча Косткі збіраецца разам. Віктар прыязджае ў госці на ўласнай «Волзе». Тады побач з ім садзіцца ў машыну Хведар Цімафеевіч, а ззаду — унукі. «Волга» імчыцца па шырокай асфальтаванай дарозе, а стары, углядаючыся ўдалачынь, гаворыць унукам:

— Шчасліва пачынаецца ваша жыццё. Але і мы сваё не дарма пракажылі. Вашу светлую будучыню не раз са зброяй у руках абаранялі, ды і самі нямала добрага бачылі.

Л. ЦЫГАНКОЎ.

Кіраўскі раён.

мееце, не занадта прасторна, але і таму былі рады — кожны разумеў, як было тады з жыццём у разбураным фашыстамі горадзе. А праз некаторы час запрацілі мяне ва ўпраўленне будоўлі і далі ордэр на пакой у новым доме — сапраўдны пакой плошчай восемнаццаць метраў, з камунальнымі выгодамі. Вось тады свята было ў нас!

Ёсць у Якаўлева і яшчэ адно прызначэнне, другая работа, якой ён аддае запал свайго сэрца, сваю душу. Многа год Савелій Патапавіч рыхтуе маладых будаўнікоў.

На грудзях Якаўлева высокая ўзнагарода Радзімы — ордэн «Знак пашаны». Яму ўручылі яго ў 1966 годзе за поспехі ў будаўніцтве роднага горада, за тое, што ў беларускай сталіцы, куды б вы ні пайшлі, ёсць яго дамы, ад таго чатырохкватэрнага дома на Чырвоназорнай вуліцы, дзе і цяпер, толькі ўжо на большай плошчы і ў лепшых умовах, чым тады, пасля перасялення з барака, жыве Якаўлеў са сваёй сям'ёй, да шматпавярховых стройных прыгажунюў, якімі цягнецца ўвышыню наш Мінск.

А. ЭВЕНТАЎ.

АД КАСТРЫЧНІКА ДА КАСТРЫЧНІКА

На спарборніцтвах у Грэцыі, дзе праводзіліся трактарныя ралі, МТЗ-50 заняў першае месца, апырэдзіўшы сваіх канкурэнтаў па ўсіх паказчыках. НА ЗДЫМКУ: машыны Мінскага трактарнага завода перад адпраўкай на палі.

«Вілія», «Нясвіжо», «Несцерка» — так называюцца новыя тканіны, асвоеныя за мінулы год ткачыхамі Мінскага тонкасукоўнага камбіната. НА ЗДЫМКУ: адна з лепшых работніц камбіната Валянціна ВАЙЦАХОВІЧ.

На ўсіх кантынентах зямнога шара ведаюць прадукцыю магілёўскага завода «Электрарухавік». З кожным годам нарошчваецца магутнасць прадпрыемства. У верасні з яго канвеера сыйшоў двухмільённы электрарухавік.

НА ЗДЫМКУ: зборшчык Мікалай САЛАУЕЎ.

БАГАЦЕЙ

Так, ён вельмі багаты чалавек, Савелій Патапавіч Якаўлеў, і адкрыта ганарыцца сваім багаццем. Нядаўна мы з ім, каб больш наглядна ўявіць сабе размер яго «ўласнасці», зноў зрабілі падарожжа па Мінску, пабывалі ў розных канцах беларускай сталіцы — на цэнтральных вуліцах і плошчах, у пасёлку трактарнага завода і ў новых мікра-раёнах. Не злічыць дамоў, якія ён пабудоваў, — жылых і адміністрацыйных будынкаў, карпусоў, цэхаў, навучальных устаноў, бальніц, велізарных магазінаў.

З гэтымі дамамі звязана жыццё Савелія Патапавіча пачынаючы з 1945 года, калі вярнуўшыся з вайны ў родную Беларусь, ён стаў будаўніком Мінска.

У тыя пасляваенныя гады я з ім і пазнаёміўся, праўда, спачатку — завочна. Вось як гэта адбылося.

Быў летні сонечны дзень. Лесвіцу яшчэ не пабудавалі ў гэтым, тады самым вялікім доме Мінска, які адраджаўся. Я доўга падымаўся

з паверх на паверх па хісткіх, з нахілам пакладзеных дошках, быццам па карабельнаму трапу. Уздыхнуў з палёгкай — нарэшце апошні, восьмы паверх! Маж іншым, і яго яшчэ не было. Была толькі роўная пляцоўка пад купалам блакітнага неба. На ёй працавалі будаўнікі.

Савелія Якаўлева ўбачыць мне ў той дзень не ўдалося. Ці то ён працаваў у другой змене, ці то быў у відпуску. А пагаварыць з ім вельмі хацелася. Ён ужо быў вядомым будаўніком, Вярхоўны Савет БССР узнагародзіў яго за самаадданую працу Ганаровай граматай. Яго таварышы па рабоце расказалі мне аб тым, як сям'ю Савелія Патапавіча ўся брыгада праводзіла з барака ў толькі што пабудаваны дом на Чырвоназорнай вуліцы.

Пазней ён і сам расказаў мне аб гэтым:

— Адразу пасля вайны адцялі мне з сям'ёй пакойчык размерам у сем квадратных метраў у перапоўненым бараку. Самі разу-

лучей жыцці, — пішет нам земляк из США Я. Шкраб. — Все это благодаря тому, что Октябрьская революция имела такого вождя, как Ленин». Празднику Октябрьской революции посвящена передовая статья номера «КАСТРЫЧНИК — НАШЫХ ДУМ І МАР ЗДЗЯЙСНЕННЕ».

Есть в полесском городке Береза улица имени Любарского. Так ее назвали благодарные земляки в память генерала Степана Любарского, уроженца здешних мест. Нелегким был жизненный путь Степана Ивановича. С пятнадцати лет ушел он из родной деревни в город на заработки. Свою военную карьеру он начинал рядовым, во время гражданской войны уже командовал полком, а в годы Великой Отечественной ему было присвоено звание генерала. Погиб Степан Любарский на боевом посту, всего за месяц до окончания войны («ВУЛІЦА ЛЮБАРСКАГА», 2 стр.).

«НЕ ЗА МОРАМІ-АКІЯНАМІ» [3 стр.] — так называется корреспонденция, рассказывающая о судьбе колхозного пенсионера Фёдора Костки. Федор Тимофеевич живет в деревне Скачок Кировского района. Когда в гости приезжает сын Виктор — майор Советской Армии, старик любит прокатиться на его «Волге» с внуками, рассказать им что-нибудь из своей жизни. А жизнь у него богатая: ездил когда-то в Америку искать счастья, да не нашел, с оружием в руках защищал Советскую власть. «Счастливо начинается ваша жизнь, — говорит он внукам, — но и мы свою не зря прожили. Ваше будущее вот этими руками возводили».

Десять лет существует при Мінском дворце пионеров интернациональный клуб «Планета дружбы». Белорусские ребята дружат с детьми Болгарии, Венгрии, Польши, ГДР, с молодежью Ганы, учителями из Индии, переписываются с видны-

ми государственными и общественными деятелями многих зарубежных стран. Члены клуба проводят фестивали дружбы и митинги солидарности, сборы подписей в защиту прав человека и материалов о борцах за мир, интернациональные вечера и встречи с зарубежными делегациями, отвечают на многочисленные письма и устраивают всевозможные выставки. Уже несколько лет занимаются дети поиском людей разных национальностей, которые принимали участие в Октябрьской революции или в годы второй мировой войны сражались в рядах Советской Армии и партизан против фашистской Германии («ПЛАНЕТА ДРУЖБЫ», 4 стр.).

Лондон — город, богатый историческими памятниками. И среди них сердцу советского человека особенно близки те, которые связаны с жизнью и деятельностью Карла Маркса и В. И. Ленина. Об этих памят-

ных местах рассказывает в статье «TWO NATIONS» [5 стр.] Советским туристам было приятно видеть, как любовно берегут английские рабочие память о пребывании в Лондоне К. Маркса и В. И. Ленина, толпы посетителей у памятника Марксу, библиотеку с книгами по истории рабочего движения в доме, где когда-то жил Маркс, где издавалась ленинская «Искра».

«ЗАЛАТЫ ЗЕНИТ ВОСЕНІ» [8 стр.] — под таким заголовком напечатаны заметки натуралиста о золотой октябрьской поро в природе, когда красно-желтые листья пылают на осинах, кленах и березах и такой же ковер устилает лесные поляны и тропы. Готовят к зиме новые шубки лисица, куница, енот. Ежик неутомимо утепляет свои подземные палаты. Грустно курлычат последние клинья журавлей. А на смену им прилетают в наши леса летние гости Арктики — свистелки и снегирь.

СЕГОДНЯ
В
НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

Советский народ торжественно отмечает 52-ю годовщину Великого Октября. В разных обстоятельствах приходилось нам встречать этот праздник: в радости и в горе, в ярком блеске иллюминаций и с затемненными окнами. Но всегда мы встречали его вместе, одной семьей, в одних рядах, с непоколебимой верой в идеи Коммунистической партии. «Моя Родина показывает людям на всей планете путь к

МЫ БЫЛИ СВИДЕТЕЛЯМИ ТЕХ ДНЕЙ

Примите от нас самые лучшие пожелания нашей дорогой Родине, всему советскому народу по случаю исторического юбилея — 52-й годовщины Великого Октября.

С приближением этой славной даты нам всегда припоминается и наш жизненный путь. Мы были свидетелями бурных дней рождения нового общества. Помним митинги, споры до хрипоты. Ораторы-большевики объясняли народу значение пролетарской революции и то, какие перспективы открываются перед трудящимися после ее победы. Народ поверил ленинской партии, пошел за ней и победил в октябре 1917 года, разорвал кольцо блокады, разбил злейшего врага человечества — фашизм. И теперь советский народ на нашей родной земле строит свою жизнь так, как ему нравится. Это вызывает бешеную злобу у капиталистов. Они-то хорошо понимают, чем грозит им это строительство. Они бы давно уже попытались помешать советским людям в их мирном труде, но приходится сдерживать свои аппетиты. Ведь мощь Советского Союза известна всему миру.

Недавно нас навестили наши знакомые, которые этим летом почти три месяца гостили на Родине. Они очень много рассказывали о своей поездке, делились впечатлениями. Вместе с ними и мы мысленно вновь побывали в родных краях.

Во время таких бесед особенно остро чувствуешь тоску по Родине, ибо Канада была, есть и будет для нас чужбиной, сколько бы мы здесь ни жили. Уверены, что даже отщепенцы, которые клеветают на свою страну, и те в душе испытывают тоску по родной земле. Они представляли себе западную действительность раем земным и думали, что здесь доллары сами плывут в руки. Но очень скоро многие из них поняли, как глубоко они ошибались, поняли, что те демократические свободы, о которых они мечтали, подразумевают совершенно иное, а именно: свободу быть безработным, голодным и необразованным. Здесь человек может свободно выбросить из собственного дома на улицу, если в течение четырех лет он не смог уплатить налог. Вот такие это свободы. И с каждым днем жизнь все ухудшается.

Думаю, вам известно, в каком положении теперь находятся канадские хлеборобы. Фермерские долги исчисляются астрономическими цифрами. Многие фермеры не в состоянии даже уплатить проценты, а в амбарах у них гниют тысячи тонн пшеницы, которую они не могут продать. В то же время тысячи людей в Канаде ложатся спать полуголодными. Почему, спрашивается, создается такое положение в развитой капиталистической стране? Этот вопрос беспокоит многих, но решить его можно, лишь изменив самую систему распределения результатов труда.

А пока существует такое положение, когда тысячи и тысячи простых людей трудятся, не покладая рук, а единицы присваивают большую часть заработанных ими денег. И такое положение поддерживается законом, церковью, прессой, радио и телевидением. Нужно сказать, что здесь очень много церквей, в которых проповедники отравляют ум людей, ослепляя их, убеждая, что все беды земные — это временное явление и что в загробной жизни бедняки получат буквально все. Людям твердят, что западной цивилизации грозит опасность с востока. Об этом же трубят буржуазные идеологи со страниц газет, журналов, с экранов телевизоров. У власти имеющих имеется достаточно денег, чтобы хорошо оплачивать такую ложь.

И в этом мраке лжи, клеветы и дезинформации светлым лучом являются вести с Родины. Желаем вам еще больших успехов в вашей благородной работе.

С дружеским приветом.

Ирина и Алексей ГРИЦУК.

Канада.

«КАМУНИСТЫ, НАПЕРАДИ!»

Пад такім дэвізам пачаўся ў Мінску кінафестываль фільмаў, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

У праграму фестывалю ўвайшлі лепшыя савецкія кінастужкі розных гадоў «Браняносец «Пацёмкін», «Шостае ліпеня», «Канстанцін Заслаў», «Асабіста вядомы», «Антымістычная трагедыя», «Камуніст».

Як бы працягам «запену» гэтых фільмаў стада прэмера двухсерыйнага фільма «Крах», які расказвае аб ліквідацыі савецкімі чэкістамі контррэвалюцыйнага эмігранцкага «Саюза выратавання радзімы і свабоды», на чале якога стаяў палітычны аванюрыст Барыс Савінкаў.

ПАВЕДАМЛЕННЕ З КАЛЬКУТЫ

Мэр Калькуты, буйнейшага індустрыяльнага і партрвага цэнтра, Прансанта Сур аб'явіў нядаўна аб перайменаванні адной з найбольш

ажыўленых вуліц горада — Джарматала ў «вуліцу Леніна». Гарадскія ўлады выдзелілі на яе добраўпарадкаванне два мільёны рупій.

«НАМ СПАДАБАЎСЯ МІНСК»

Па запрашэнню Камітэта савецкіх жанчын у нашай краіне гасціла дэлегацыя Дэмакратычнага саюза жанчын Даніі і Дацкага камітэта абароны міру. Гасці набывалі ў Брэсце, назнаміліся з крэпасцю-героём.

Вялікае ўражанне на членаў дэлегацыі зрабіла беларуская сталіца, яе жыхары. «Нам вель-

мі спадабаўся горад. Вуліцы і праспекты добра спланаваны, — гаварылі яны. — Мы ўражаны багачцем паркаў і скверцаў, у вас выдатныя спартыўныя комплексы».

Дэлегацыя была прынята ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі.

ПЕРШЫЯ ТЫСЯЧЫ НАВЕДВАЛЬНІКАЎ

«Савецкі Саюз з'яўляецца выдатным рынкам для нашых тавараў», — заявіў у час урачыстага адкрыцця першай савецкай гандлёва-

прамысловай выстаўкі ў бразільскім штаце Сан-Паўлу губернатар Раберта Абрэу Содрэ Пінта. Нядаўна выстаўка адчыніла свае дзверы, і праз «алюмініевы павільён» у парк Ібрапуэра прайшлі першыя тысячы наведвальнікаў.

Голас Радзімы
№ 43 (1101)

АД КАСТРЫЧНІКА

Першага верасня гасцінна расчыніла дзверы новая школа ў мікрараёне Зялёны Луг [г. Мінск]. Яна мае актыўную і спартыўную залу, добра абсталяваныя майстэрні і кабінеты. Школа разлічана на 1 280 навучэнцаў.

Пачаў працаваць другі ўніверсітэт у Беларусі — Гомельскі. Звыш тысячы студэнтаў упершыню запоўнілі яго аўдыторыі і кабінеты. НА ЗДЫМКУ: студэнткі бібліо-галебавага факультэта Валянціна КАЦАВАЯ і Валянціна ЖУКАВА.

ПЛАНЕТА ДРУЖБЫ

Дзеці назвалі свой клуб «Планетай дружбы». І адсюль, быццам праменьчыкі, цягнуцца ва ўсе канцы зямлі нябачныя ніці, якія звязваюць беларускіх рэбяў з моладзю Ганы і настаўнікамі з Індыі, з міністрам асветы Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі Маргет Хенікер і з дачкой Сен Катаяма, заснавальніца Камуністычнай партыі Японіі, Ясу Катаяма, з дзецьмі Балгарыі, Венгрыі, Польшчы, Чэхаславакіі і іншых краін.

«Ваш клуб паставіў сабе высакародную мэту — служыць справе ўмацавання дружбы паміж народамі, — напісаў у сваім пісьме членам «Планеты дружбы» Георгій Трайкаў, старшыня Прэзідыума Народнага сходу Народнай Рэспублікі Балгарыі. — Дружба — гэта мір. І няма цяпер справы больш неабходнай людзям, чым барацьба за яе».

Фестывалі дружбы і мітынгі салідарнасці, зборы подпісаў у абарону правоў чалавека і матэрыялаў аб барацьбітах за мір, інтэрнацыянальныя вечары і сустрэчы з зарубежнымі дэлегацыямі, адказы на шматлікія пісьмы і арганізацыя розных выставак — усё гэта справа клуба інтэрнацыянальнай дружбы, які вось ужо дзесяць год працуе пры Мінскім палацы піянераў і школьнікаў.

Яшчэ два гады назад, напярэдадні 50-годдзя Вялікага Кастрычніка, члены клуба заняліся пошукамі людзей розных нацыянальнасцей, якія прымалі ўдзел у рэвалюцыі 1917 года або ў першыя гады існавання Савецкай улады абаранялі яе са зброяй у руках. Іх было больш за пяцьдзесят тысяч — былых ваеннапалонных, эмігрантаў і іншаземных рабочых і сялян, апынуўшыхся на тэрыторыі Савецкай Расіі, якія ўступалі ў інтэрнацыянальныя часці, створаныя па ініцыятыве Ул. І. Леніна.

Дзеці перачыталі дзесяткі кніг, перагарталі сотні часопісаў, адшукваючы імёны байцоў-інтэрнацыяналістаў, напісалі пісьмы ў рабочыя газеты розных краін з просьбай паведамаць адрасы ці расказаць аб лёсе такіх людзей.

Першым адгукнуўся стары нямецкі рабочы Езеф Рыхтэр. Ён прыслаў мінскім піянерам пісьмо з падзякай за ўвагу і фатаграфію, на якой сфатаграфаваны з жонкай, а таксама артыкулы з нямецкіх газет, дзе расказваецца аб баявых справах Е. Рыхтэра ў легендарнай дывізіі Чапаева. Яму і цяпер дарагія ўспаміны аб тым гарачым баявым часе, ён з прыемнасцю ўспамінае сяброў па зброі, горды тым, што ў маладосці зрабіў правільны выбар.

Аб Стэвану Дэспатовічу рэбяты даведаліся з невялікай заметкі, змешчанай у газеце «Правда». У ёй паведамлялася, што грамадзянін Югаславіі С. Дэспатовіч за ўдзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года ўзнагароджаны ордэнам Леніна. Члены клуба адшукалі яго адрас, павіншавалі з узнагародай, завязалася перапіска, якая працягваецца і зараз. Дэспатовіч напісаў дзецям, што на ўсё жыццё палюбіў нашу краіну і будзе шчаслівы, калі зможа прыехаць сюды яшчэ.

Цікава было дзецям даведацца і аб Івану Пінтару. Па нацыянальнасці ён харват, але радзіму сваю пакінуў у 1910 годзе, наехаўшы ў Амерыку на заробаткі. Аднойчы яму ў рукі трапіла кніга Джона Рыда «Дзесяць дзён, якія ўзрушылі свет». Гэта быў усхваляваны расказ аб першай у свеце дзяржаўных рабочых і сялян. І прачытаўшы яе, І. Пінтар і яго таварышы вырашылі стварыць інтэрнацыянальную брыгаду, куды ўваходзілі амерыканцы, рускія, украінцы, беларусы, літоўцы, італьянцы, харваты, сербы. У сваім статусе яны запісалі: «Да апошняй кроплі крыві адстойваць ідэю Леніна і створанай ім Кампартыі, быць інтэрнацыяналістамі, як Джон Рыд». А потым члены брыгады сабралі амаль 16 тысяч долараў, закупілі медыкаменты, вопратку і адправіліся ў Расію. Іван Пінтар стаў шахцёрам, працаваў у Данбасе, ажаніўся, ды

так і застаўся тут жыць. Савецкі Саюз для харвата Пінтара стаў сапраўднай радзімай. У альбоме, зробленым членамі клуба, сабраны пісьмы, фатаграфіі, артыкулы, успаміны і іншыя цікавыя матэрыялы, што расказваюць аб венграх і паляках, французах і балгарах, немцах і чэхах, якія са зброяй у руках абаранялі нашу рэвалюцыю, лічачы гэта галоўнай справай свайго жыцця.

...З фатаграфіі глядзіць прывабны хлапец твар са шчырай шырокай усмешкай. Такім быў Фрыдрых Шетцка ў час другой сусветнай вайны, калі з Магілёва прыйшоў у партызанскі атрад Гітлераўцы сілай мабілізавалі яго ў сваю армію, але ён не стаў служыць ім. Шетцка быў адным з тых, хто працягваў інтэрнацыянальны традыцыі бацькоў і старэйшых братоў, і, як калісьці яны, у час небяспекі прыйшоў нам на дапамогу. Чэхі, славакі, югаславы, сербы, балгары, французы, немцы-антыфашысты разам з савецкімі людзьмі ваявалі супраць гітлераўскай Германіі, «...ваявалі за свабоду і незалежнасць беларускага народа і тым самым за сваю свабоду і мір. Вельмі часта ўспамінаю Беларусь, сяброў, беларускія лясы. Жадаю вам, юныя піянеры, каб вам ніколі не давялося браць у рукі аўтамат. Няхай ніколі больш боты чужых салдат не топчучь вашу зямлю. Жадаю Беларусі вялікіх поспехаў. Ваш Фрыдрых Шетцка».

Так, беларускія піянеры перапісваюцца з аўстрыйскім камуністам. Яны знайшлі яго адрас і адрасы і імёны дзесяткаў іншых замежных грамадзян, якія ў гады вайны дапамагалі Савецкай Арміі і партызанам вызваляць рэспубліку ад акупантаў.

Гасцямі клуба інтэрнацыянальнай дружбы былі надаюна нямецкія камуністы Георг Кранауэр, Гуа Барс, Фелікс Шэфлер. Яны прыязджалі сюды на святкаванні 25-й гадавіны вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, сустрэліся з сябрамі, успаміналі баявыя справы, а ў адзін з дзён прыйшлі ў Палац піянераў.

Нямецкія таварышы расказалі, як прынеслі з атрада ў горад і распаўсюджвалі лістоўкі, падрывалі варожыя эшалоны, расказалі аб юных беларускіх піянерах, якія не адзін раз дапамагалі і вырачалі іх. «Наша дзейнасць у партызанах, — сказаў, — выступаючы перад рэбятамі, Ф. Шэфлер, — вызначыла наш далейшы жыццёвы шлях і нашы адносіны да Савецкага Саюза і савецкага народа. Уплыў, які аказалі на нас савецкія людзі, іх дапамога, іх давер, іх любоў да Радзімы і гераізм дапамагалі нам умацавацца ў сваіх перакананнях і стаць камуністамі і сапраўднымі сябрамі Савецкай краіны». Гасці паехалі, але дружба на гэтым не спынілася. Нямецкія камуністы па-ранейшаму цікавіліся справай беларускіх дзяцей, і па-ранейшаму ідуць у Беларусь з-за мяжы пісьмы.

Французы Марсель Сазі і Леон Эйер, бельгійец Вільмот Жак Рэне Жэрмен таксама ваявалі ў радах беларускіх партызан у час другой сусветнай вайны, і аб іх таксама многа цікавага могуць расказаць члены інтэрнацыянальнага клуба «Планета дружбы».

Ужо многа год перапісваюцца беларускія піянеры са школьнікамі нямецкага горада Расток. Вось і нядаўна прыйшло ў Мінск пісьмо з просьбай прыслаць фатаграфіі і іншыя матэрыялы для выстаўкі аб Ул. І. Леніну. Дзеці падрыхтавалі кнігі, паштоўкі, плацінкі, плакаты, буклеты, наборы фатаграфій і адправілі нямецкім сябрам. Такія ж пашылкі былі пасланы ў Балгарыю, Польшчу і іншыя краіны, таму што стагоддзе з дня нараджэння Леніна будзе адзначацца ва ўсім свеце. Ідэю Леніна, яго імя дарагія ўсім сумленным людзям нашай планеты, той планеты, мір і дружбу на якой адстаіваюць і беларускія дзеці.

Д. ЧАРКАСЛАВА.

Барысаўская фабрыка піяніна імя 50-годдзя КПБ. Інструменты гэтага прадпрыемства карыстаюцца вялікім попытам у пакупнікоў Саветаў Саюза. Сёлета тут асвоена піяніна новай маркі «Беларусь-6».

Мільённы тэлевізар сыйшоў з канвеера Мінскага радыёзавода. «Юбілярам», на якім быў пастаўлены нумар «1 000 000», стаў «Гарызонт» — сёмая мадэль заводскіх канструктараў. За кожныя 54 секунды з канвеера сыходзіць гатовы тэлевізар.

РУССКИЕ ПЕСНИ ПОД НЕБОМ БЕЛЬГИИ

После двухмесячного летнего отдыха отдел Союза советских граждан в Шарлеруа вновь приступил к культурно-просветительной работе. Был организован вечер, посвященный соотечественникам, посетившим Родину. Особенно живой интерес вызвали рассказы детей, отдыхавших в пионерских лагерях в Советском Союзе.

В сентябре бельгийский народ отмечал 25-летие со дня освобождения своей страны от немецко-фашистской оккупации. Наш отдел также внес свой скромный вклад в это всенародное празднество. По приглашению патриотической организации ветеранов войны города Буфью наш хор принял участие в вечере, посвященном этой дате.

...Нас встречает празднично украшенный город. На центральной площади развеваются флаги СССР и стран, освободивших Бельгию. Сцена устроена специально для нашего выступления и украшена двумя советскими флагами. Среди зрителей бывшие воины, старики, дети, вдовы, молодежь. На площади собралось очень много народа. Громкоговорители, установленные в городе, раз-

носили песни далеко по всей окрестности, и их слушали даже те, кто не имел возможности быть на празднике и остался дома. Хор имел большой успех, и организаторы вечера были очень довольны. В знак благодарности они преподнесли нам большой букет живых цветов, который мы возложили на могилы воинов, павших при освобождении Бельгии.

В начале октября в отделе началась демонстрация документального фильма «Генерал Пуца» и других кинолент, рассказывающих о борьбе советского народа против фашизма.

Большую работу проводит отдел в связи со 100-летием со дня рождения В. И. Ленина. На собраниях, в торжественной обстановке проводятся читки, декламации стихов, посвященных этой дате.

Мы регулярно получаем и читаем с большим интересом вашу газету. Сердечно благодарим за то, что вы так полно информируете нас обо всем происходящем в нашей родной Белоруссии.

Бельгия. Мария ГОРОХ-ГОНЬЯ.

Я СТАЯЎ ля акна невялікага пакоя гасцініцы і з цікавасцю назіраў за жыццём славуэтага Гайд-парку. То тут, то там на прасторным зялёным дыване адбываліся мітынгі. На імправізаваную трыбуну падымаліся аратары, гаварылі, махалі рукамі. Слухачы спакойна стаялі, дымлілі цыгарэтамі, слухалі або адыходзілі ўбок і далучаліся да другой мітынгуючай групы. Сям-там побач з некаторымі групамі маячылі здаравыя-паліцэйскія ў касках з раменьчыкамі пад барадой.

Па вуліцы шпарка праносіліся чырвоныя двухпаварковыя аамнібусы. Некалі Ленін на такім аамнібусе скалясіў Лондан удоўж і ўпоперак.

Мы якраз вярнуліся з экскурсіі па тых мясцінах, дзе бываў Ленін. Уражанняў было шмат.

Спачатку мы пабывалі на Хайгеціх могілках, дзе пахаваны Карл Маркс. Над адкрытай магілай сябра 17 сакавіка 1883 года Фрыдрых Энгельс сказаў гэтыя словы: «Імя яго і справа перажывуць вякі». Сюды ў пачатку XX стагоддзя прыходзіў Ленін.

У 50-х гадах на сродкі, сабраныя працоўнымі ўсяго свету, на магіле вялікага мысліцеля быў узведзены помнік. Яго збудаваў брытанскія рабочыя з самага трывалага англійскага граніту і бронзы. Высечаныя на граніце словы заклікаюць: «Пралетары ўсіх краін, яднайцеся!», а ніжэй — думка Маркса, выказаная ў «Тэзісах аб Фейербаху»: «Філасофы толькі розным спосабам тлумачылі свет. Справа заключалася ў тым, каб змяніць яго». На п'едэстале ўзвышаецца бронзавы бюст Маркса. Помнік адкрывалі 14 сакавіка 1956 года.

Сведка-ўдзельнік гэтай урачыстай падзеі дырэктар Дома Карла Маркса ў Лондане А. Радштэйн супраджаў нас да помніка. Ён расказаў шмат цікавага аб мясцінах, звязаных з Марксам і Леніным.

— У Маскве, — сказаў Радштэйн, — твар Маркса на помніку высялы, ветлі-

вы, быццам Карл Маркс хоча сказаць: «Добра папрацаваў савецкі народ пад кіраўніцтвам сваёй Камуністычнай партыі. Ёсць чаму парадавацца». А на нашым помніку твар Маркса суровы, ён як бы нагадвае, што ўперадзе яшчэ шмат цяжкіх баёў за лепшую будучыню працоўных.

Мы заўважылі на граніце сляды ўдараў нечым цвёрдым.

— Гэта яшчэ адна спроба

сабе ён з'яўляецца архітэктурным помнікам. Улады рашылі знесці гэты будынак, каб ён не нагадваў аб вялікім рэвалюцыянеру, хаця ў Лондане ёсць што зносіць і без гэтага. Яшчэ стаяць цэлыя кварталы, разбураныя вайной, і ніхто іх не адбудовае. Англійскія камуністы адстаялі дом, рэканструявалі яго.

Тут цяпер размяшчаецца бібліятэка, у ёй працуюць студэнты, якія вывучаюць гі-

— Калі не ўсе, дык большасць.

— Вы падзяляеце іх погляды?

— Не. Але сцвярджаю, што гэта так.

— Няўжо руіны храма ў Ковентры не прымушаюць такіх людзей задумацца аб памылковасці іх поглядаў?

— Ну, Ковентры — гэта адзін горад, і яны хочуць аб гэтым забыць.

Але простыя людзі ў Англіі, з якімі даводзілася мне

глядзі, нельга было назваць апалітычнымі.

У час сустрэчы з прадстаўнікамі прафсаюзаў нам казалі такі выпадак. Бос убачыў на будоўлі рабочага, у якога адарвалася падэшва ад чаравіка, і таму няёмка было хадзіць.

— Чаму ты не адрамантуеш чаравікі? — спытаў бос.

— Няма грошай, — адказаў рабочы.

— Няма грошай? — прамармытаў бос і сунуў руку ў кішэню. Адтуль ён выцягнуў тоўсты пачак банкнотаў, перавязаны гумкай. Ён зняў гумку і перадаў яе рабочаму.

— Вазьмі, абяжы гэтай гумкай чаравік, — а грошы паклаў зноў у кішэню.

Некалі Ленін, аглядаючы рабочыя кварталы і кварталы буржуазіі ў Лондане, бачачы жудасныя катрасты раскошы і галечы, гаварыў Надзежде Канстанцінаўне Крупскай:

— Two nations (дзе нацыі).

У гэты дзень мы наведалі Таварыства брытанска-савецкай дружбы. Яно ўзнікла ў тэя гады, калі маладая Савецкая ўлада адбывала атакі контррэвалюцыі і інтэрвентаў. У той час Уінстан Чэрчыль арганізаваў ваенны паход 14 дзяржаў, каб задушыць Савецкую ўладу. Сяброў Савецкай краіны аб'яднаў заклік: «Рукі прэч ад Савецкай Расіі!»

Таварыства займае два невялікія пакойчыкі.

— У нас шмат цяжкасцей у працы, — сказала Пэрл Лілі, адна з кіраўніц Таварыства, — але што даты гэта англійскага рабочага класа, то ён з вялікай сімпатыяй адносіцца да Саветаў Саюза. У тлумачэнні гэтага пытання няма цяжкасцей.

Рэдкі для Лондана прыгожы сонечны дзень канчаўся. Успыхнулі і пачалі зіхаць рэкламы. А я ўсё стаяў ля акна і глядзеў з чацвёртага паверха на Гайд-парк, вуліцы Лондана, па якіх хадзіў Ленін. Шмат што змянілася за гэты час. Але two nations яшчэ існуюць, вядуць паміж сабой барацьбу, і гэта адкладвае свой характэрны адбітак на англійскае жыццё.

Л. ПРОКША

Лондан—Мінск.

TWO NATIONS

абвергнуць і зняважыць калі ўжо не марксізм, то, прынамсі, хоць помнік Марксу, — сказаў Радштэйн. — Неўзабаве пасля адкрыцця помніка ноччу сюды прыйшлі англійскія фашысты. Кувалдаю яны паспрабавалі разваліць помнік. Але англійскі граніт аказаўся больш трывалым, чым падкопы раз'юшаных цемрашалаў.

Мы стаялі моўчкі. Разам з пачуццём абурэння прыходзілі і радасныя думкі. Са зданню камунізма змагаліся папа і цар, Метэрніх і Пізо, французскія радыкалы і нямецкія паліцэйскія. Разбурыць жывы помнік марксізму-ленінізму — Краіну Саветаў — спрабавалі Чэрчыль і Гітлер. Не ўдалося! А ідэі марксізма-ленінізма жывуць і здзяйсняюцца ўжо шмат у якіх краінах свету.

Мы паклалі кветкі да помніка і накіраваліся да выхаду. Насустрэч нам рухалася вялікая дэлегацыя з кветкамі.

— Сюды, да помніка Марксу, штодзённа прыходзяць сотні людзей, — сказаў Радштэйн. — Прыязджаюць дэлегацыі працоўных з розных краін свету.

Мы адчуналі свой аўтобус сярод машын наведвальнікаў памятнай мясціны і паехалі к дому, у якім жыў Маркс.

Дом гэты быў пабудаваны ў 1738 годзе. Ужо сам па

сторыю міжнароднага рабочага руху.

Для нас, савецкіх людзей, гэты дом дарагі яшчэ і таму, што ў ім друкавалася «Іскра», сюды прыходзіў Ленін. Маленькія цесныя пакойчык, у якім ён часцей за ўсё бываў, назвалі ленынскім.

— Мой бацька быў сацыял-дэмакратам, — успамінае Радштэйн. — Ён часам пасылаў мяне аднесці свой артыкул. У пакойчыку гэтым мне здаралася бачыць Леніна.

— А пазней вы яго бачылі?

— Даводзілася. У 1920 годзе на сесіі Камінтэрна ў Маскве.

У слаўным Брытанскім музеі, дзе Ленін працаваў над брашурай «Да вясковай беднаты», я пазнаёміўся з навуковым супрацоўнікам аддзела рукапісаў Альфрэдам Енкіным. Ён мне сказаў, падбіраючы рускія словы:

— У нас захоўваецца бібліятэчная картка містэра Рыхтэра. Гэта псеўданім Леніна.

— Так, — пацвердзіў я. — Аб гэтым пісала Надзежда Канстанцінаўна Крупская ў сваіх успамінах.

Зайшла гутарка аб літаратуры.

— Нашы пісьменнікі не хочуць мець нічога агульнага з палітыкай.

— Ну, можа не ўсе, — запарэчыў я.

гутарыць, думаюць інакш. У Лондане, Нотынгеме, Манчэстэры, Бірмінгэме, Ковентры для нас Таварыства брытанска-савецкай дружбы арганізоўвала сустрэчы з англічанамі. У час адной з такіх сустрэч мы разглядалі альбом з каларовымі здымкамі Мінска і яго ваколіц. Сярод іх было некалькі здымкаў брацкіх магіл.

— Тут пахавана 80 тысяч савецкіх ваеннапалонных і мірных жыхароў Мінска, забітых і спаленых гітлераўцамі. А ў гэтай магіле 200 тысяч.

Мае слухачы прасілі паўтарыць гэтыя лічбы, бо думалі, што, магчыма, я памыліўся.

Пажылая работніца, якая ў час вайны перажыла бамбёжку на заводзе ў Ковентры, сказала:

— Гэта было жахліва. Абвальваліся сцены, стагналі раненыя, лямантавалі жанчыны. Гэтага нельга забыць.

— А колькі людзей загінула ў час бамбёжкі Ковентры? — спытаў я.

— Звыш 500 чалавек.

Тады мне стала зразумела, чаму лічбы нашых страт, якія я называў, так балюча краналі і здзіўлялі маіх англійскіх субяседнікаў.

Англічане запрашалі нас у госці. За шклянкай кавы яны часам выказвалі думкі, якія, хоць яны і не заўсёды сыходзіліся з нашым пунктам по-

Хтось жартам сказаў, што сама Золушка падарыла кожнаму ўдзельніку ансамбля «Крыжачок» казачныя чаравічкі, бо нязменна выступленні народнага ансамбля танца выклікаюць хвалі гарачых апладысmentaў. Выступленні студэнтаў Беларускага ўніверсітэта з поспехам прайшлі ў Казанскім ўніверсітэце імя Ульянава, на Усесаюзным свяце песні і танца ў Вільнюсе, у гараічным Севастопалі, Хутка «Крыжачок» паедзе на гастролі ў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку.

Фота В. ДУБІНКІ.

Як не любіць яе, гэтую зямлю, палітую крывёю, упрыгожаную працай?!

Акциябскі — гэта былая Рудабелка. Тая самая Рудабелка, над якой восенню семнаццаціга ўпершыню залунаў чырвоны сцяг, які быў узняты над валасным рэўкомам Аляксандра Салаўёва і які пераможна палымнеў усе пяцьдзсят гадоў, не зважаючы на нашэці шматлікіх ворагаў.

Спачатку легіянеры з мяцежнага корпуса генерала Доўбар-Мусніцкага, затым немцы, зноў белапалкі, зноў немцы з усіх бакоў лезлі на палескую зямлю. Але нага заваўніка не ступіла на зямлю рудабельцаў.

Да Лютаўскай рэвалюцыі яна належала камергера двара яго імператарскай вялікасці памешчыку Іваненку. Потым яе гаспадаром стаў небезьведомы барон Урангель, зяць Іваненкі, будучы камандуючы белавардзейскай арміяй у Крыме — у якасці вясельнага падарунка цесць паднёс яму рудабельскі маёнтак і багатыя землі вакол яго.

А потым... Потым з чыгуначнай станцыі Ратміравічы аднойчы выйшаў чалавек у шынялі, што прапах дымам кастроў перад Смольным, з вінтоўкай за плячыма. Двойчы георгиеўскі кавалер, сын рудабельскага селяніна-бедняка, Аляксандр Салаўей праз сем гадоў акупацыі жыцця вяртаўся дадому ўстаўляючы Савецкую ўладу, ажыццяўляючы ленінскі джэрт аб зямлі.

«Не ведаю, каго папрасіць, каб дастаў мне пярэ для апісання гэтай пустэчы чароты і лазы. Уявіце сабе род лесу з перапаленага чароту, звязанага і пераблытанага, як валасы ў пінскім каўтуне, лесу бяскрайняга і бясконцага...» — так апісаў у пачатку стагоддзя вядомы рускі географ В. Сямёнаў-Цян-Шаньскі Беларускае Палессе, забыты богам і людзьмі край.

XX стагоддзе шчодра дарыла чалавецтву свае здабыткі — электрычнасць, радыё, кіно, а палешукі нават не ведалі пра існаванне такіх прадметаў, як газа, ткацкі станок і боты. На маленькіх астравах, што згубіліся сярод непраходнай багны, яны працавалі, хварэлі, пакутавалі і паміралі ад розных невядомых балотных хвароб.

Новае жыццё на Палессе прынес Вялікі Кастрычнік. Ён змяніў не толькі быт, культуру, свядомасць людзей, але непазнавальна пераўтварыў увесь край. Калісьці праз Палессе праходзіла адзіная грунтовая дарога, а зараз яго карту перакрэслілі стужкі шасэйных і чыгуначных магістралей. Буйнымі прамысловымі цэнтрамі сталі старажытныя Пінск і Мазыр. Ледзь не ў сто разоў малодзейшыя за іх новыя палескія гарады Салігорск і Светлагорск.

СЦЯГ, ЯКІ НЕ СХІЛЯЎСЯ

Дружна падтрымалі рудабельцы новага старшыню павятовага рэўкома. Нарэшце, прыйшла ўлада, якая абараняе іх інтарэсы!

Ды не спалі тыя, што спадзяваліся на вяртанне старых парадкаў. Але і Салаўей не драмаў — арганізаваў хлопцаў, што вярнуліся з фронту. Чалавек з дзясняц такіх назбіраўся. Выраслі рэўкомаўцы — біцца да апошняга, а сваёй зямлі не аддаваць.

Доўбар-Мусніцкі накіраваў мясцовым кулакам дапамогу. Яна прыйшла на станцыю Ратміравічы на дрызіне.

І хоць мала штыхоў было ў Салаўя, ды салдацкая кемлівасць дапамагла. Прыйшоў у будынак вакзала, да мужыкоў звярнуўся:

— Дапамажыце, браткі! Як толькі пачуеце залп, крычыце «ўра»!

Тыя так і зрабілі. Толькі легіянеры з дрызіны злезлі, як тут жа прагучаў вінтоўкавы залп і следам за ім — дружнае «ўра!». Легіянерам здалася, што тут у засадзе не менш як полк чырвоных. Кінулі яны вінтоўкі і борздзенька ўзнялі рукі ўгору.

Першая перамога акрыліла.

Але рэўкомаўцы ведалі, што легіянеры не даруюць ім такой дзёрзкасці. І не памыліліся.

На мяцежную Рудабелку рушыў браняпоезд. Але Салаўей сарваў і гэты намер — яго хлопцы падрэзалі палі, на якіх трымаўся мост, і браняпоезд вымушаны быў пайсці назад.

Рэўкомаўцы адчувалі, што гэта яшчэ не перамога, што ворагі абавязкова паспрабуюць знішчыць іх.

Неабходна была зброя. З аднымі «трохлінейкамі» доўга не ўтрымаешся, калі ў ворага кулямёты і гарматы. Думалі-думалі партызанскія камандзіры і вырашылі накіраваць надзвычайных паслоў сваёй лясной рэспублікі ў Мінск, прасіць дапамогі.

Доўга дабіраліся паслы ў сталіцу. Прыехалі, нарэшце, у Мінск, барадатыя, у паўваеннай форме, з вінтоўкамі. Шыльдаў тады не было — паспрабуй знайсці самога Мяснікова. Да таго ж многія паслы ўпершыню былі ў сталіцы, а некаторыя — і наогул упершыню ў горадзе.

Але палешукі — народ настойлівы і цяроплівы. Доўга блукалі па вуліцах, пакуль знайшлі штаб-кватэру галоўнакамандуючага Заходнім фронтам.

Велізарныя запасы салігорскага сільвініту ў стане забяспечыць калійнымі ўгнаеннямі ўсю Еўропу. Новыя паклады калійнай солі знойдзены на Петрыкаўшчыне. Тут, на Палесці, прагучала пераможна-ўрачыстае: «Ёсць беларуская нафта!»

Сумленна пачаў служыць людзям спрадвечны вораг — багна. Былі і да рэвалюцыі нясмелыя спробы асушыць балотныя землі, але толькі пры Савецкай ўладзе пачалося планамернае асушэнне Палескай нізіны. Там, дзе расстаўляла свае злавесныя пасткі непраходная дрытва, сёння раскінуліся ўрадлівыя палі і лясныя масівы. У 1971—80 гадах у балот заплававана адвадваць яшчэ 1 500 тысяч гектараў.

Незлічоныя багаці Палесся. І адно з іх — непаўторнае характарнае краю. Гэта і перл палескай зямлі возера Чырвонае, і вежавыя хвойныя бары, і павольная Прыпяць...

У цікавае падарожжа па Беларускаму Палессю, у яго мінулае і сучаснае запрашаюць чытача аўтары новай брашуры бібліятэчнай газеты «Голас Радзімы» «Палескі блакнот» М. Зяньковіч і Г. Клябану. Сёння мы друкуем урывак з гэтай кніжкі.

але Савецкая ўлада паранейшаму была гаспадаром у Рудабельцы.

Тры гады стойка змагаліся палешукі з ворагамі. Стаў Салаўей камандзірам караўльнага батальёна ў Бабруйску, ездзіў уціхаміраваць бунт Стракапытава ў Гомелі, ваяваў з белапалкамі пад камандаваннем Гая. Загінуў у адной з гарачых сутычак з уланамі. Загінуў яго бацька, Раман Салавей, партызанскі сувязны, былы беззямельны селянін, якому на старасці гадоў пашанцавала пабачыць новы свет, новую ўладу. Загінуў партызанскі камандзір Максім Ус, загінуў стоячы, прымарожаны ўласнай крывёю да снегу.

Мала засталася жывых сведкаў тых гераічных часоў. Адна з іх — сястра Салаўя, Марыя Раманаўна. Пасерабрыў іней яе скроні, але памяць — жывая, памяць — вечная.

Такая ж вечная памяць і аб тых, хто прадоўжыў баявыя традыцыі сваіх бацькоў у гады Вялікай Айчыннай. І ў часы фашысцкай навалы горда лунаў чырвоны сцяг над Рудабелкай. Працаваў райком партыі, які ўзначальваў вядомы беларускі партызан Ціхан Бумажкоў, працаваў сельсаветы, школы, жыхары раёна жылі, як і да вайны, па законах Савецкай ўлады.

Вось што пачулі мы ў Акцябрскім, краі свабодных і мужных людзей, якія ніколі не схілялі чырвонага сцяга ні перад адным іншаземным мундзірам.

М. ЗЯНЬКОВІЧ,
Г. КЛЯБАНАУ.

НА ГАСЦІННАЙ ЗЯМЛІ

«Дзякуючы тыдню культуры Беларусі, які праходзіў тут у перыяд з 12 па 19 кастрычніка, мы мелі магчымасць усебакова азнаёміцца з надзвычай высокім узроўнем культуры Беларусі ў самых розных формах і праўленнях», — заявіў міністр фінскага ўрада Юсі Лінама на заключным вечары тыдня, які праходзіў у ДOME культуры ў Хельсінкі.

Некалькі раней у Фінляндыі праходзілі тыдні культуры Эстонскай і Латвійскай ССР. У сваю чаргу фінскія майстры мастацтваў пабывалі ў Эстоніі і Латвіі, а ў будучым годзе яны прыедуць у Беларусь. «Мы пастараемся», — сказаў намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Р. Кісялёў, — прадставіць нашым фінскім сябрам магчымасць паказаць беларускаму народу самабытную і багатую фінскую культуру. Гэта падзея з'явіцца новым звяном у культурным супрацоўніцтве паміж Савецкім Саюзам і Фінляндыяй».

Тыдзень культуры быў прадстаўлены выступленнямі майстроў мастацтваў, а таксама цыклам лекцый і дакладаў на лінгвістычную тэматыку.

У розных гарадах Фінляндыі былі адкрыты выстаўкі жывапісу і графікі, вырабаў народных умельцаў Беларусі. Дэманстраваліся мастацкія і дакументальныя фільмы. Арганізатарам тыдня культуры Беларусі было таварыства «Фінляндыя — Савецкі Саюз» — самая масавая грамадская арганізацыя Фінляндыі, якая налічвае больш за 230 тысяч членаў таварыства. Тыдзень культуры Беларусі супаў са святкаваннем 25-годдзя таварыства.

Тыдзень культуры Беларускай ССР пачаў сваё шэсце з фінскага горада Ювяскюля, галоўнага горада цэнтральнай Фінляндыі. Толькі ў гарадах цэнтральнай Фінляндыі выступленні беларускіх гасцей прыцягнулі ўвагу больш 9 тысяч гледачоў, што з'яўляецца тут своеасаблівым рэкордам. Увесь ход тыдня аказаўся такім жа ўдалым, як і яго старт. З культурнай БССР змаглі пазнаёміцца жыхары гарадоў Ювяскюля, Мікелі, Яніскоскі, Поры, Руама і Хельсінкі. Канцэртныя групы выступалі не толькі ў канцэртных залах, але і ў клубах і сталовых раду прадпрыемстваў. Як правіла, артыстам даводзілася выступаць двойчы штодзень, і ўсюды іх чакаў урушаны прыём.

У гутарцы з карэспандэнтам ТАСС кіраўнік беларускай дэлегацыі Р. Кісялёў адзначыў, што беларускія вучоныя, літаратары, а таксама дзеячы мастацтваў у радзе лекцый і дакладаў, у канцэртных выступленнях здолелі паказаць дасягненні беларускага народа за гады Савецкай ўлады. Увесь тыдзень праходзіў пад дэвізам «Росквіт культуры і мастацтва Беларускага народа — вынік лінгвіскай нацыянальнай палітыкі».

Дэлегацыю Беларускай ССР на чале з намеснікам старшыні Савета Міністраў Р. Кісялёвым прыняў прэзідэнт Фінляндскай рэспублікі Урха Калева Кеканен.

*

Звыш 60 дзяцей штодзень наведваюць музычны гурток, створаны пры Пакалюбіцкім сельскім доме культуры Гомельскага раёна. НА ЗДЫМКУ: выкладчыца музыкі па класу баяна Людміла АДАРЧАНКА праводзіць заняткі з вучнем Сяргеем ШЧУПЛЯКОВЫМ.

Фота А. САСІНОўСКАГА.

*

ЛЕНІНУ ПРЫСВЯЧАЕЦА

Таварыства «Францыя—СССР» вядзе актыўную падрыхтоўку да правядзення сярэй мерапрыемстваў, прысвечаных 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

Нацыянальны камітэт таварыства на сваім пасяджэнні аднагалосна прыняў зварот у сувязі са 100-годдзем з дня нараджэння заснавальніка першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы.

У многавекавой гісторыі, гаворыцца ў звароце, з'яўляліся людзі, чыё жыццё, думкі і дзеянні садзейнічалі змяненню свету. Адным з такіх людзей быў Уладзімір Ільіч Ленін. Без яго наша эпоха не была б та-

кой, якой яна стала ў сучасны момант.

Таварыства «Францыя—СССР» будзе садзейнічаць таму, каб ні адзін француз, ні адна французжанка, якім дарагія будучае Францыі і яе традыцыйныя сувязі дружбы, не засталіся б у баку ад ушанавання Леніна.

Уся дзейнасць таварыства «Францыя—СССР» у 1970 годзе будзе праходзіць пад знакам святкавання 100-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна, заявіў у гутарцы з карэспандэнтам ТАСС генеральны сакратар таварыства Руса. У будучым годзе, сказаў ён, усе мясцовыя арганізацыі

таварыства «Францыя—СССР» будуць наладжваць фотавыстаўкі, якія расказваюць аб жыцці і дзейнасці Леніна, лекцыі, прагляды кінафільмаў аб Леніну, аб рэвалюцыі 1917 года. У Парыжы і ў іншых буйных гарадах будзе арганізавана цэнтральная выстаўка, прысвечаная заснавальніку першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы.

Цяпер, сказаў Руса, мы прыступілі да дэталёвага абмеркавання пытання аб правядзенні міжнароднага калектыва аб Леніну, у якім прымуць удзел прадстаўнікі многіх краін, у прыватнасці, тых краін, дзе жыві і працаваў Ленін.

НА БЕРЕГАХ НЕВЫ

РЕПОРТАЖ ИЗ ГОРОДА ЛЕНИНА

Этот город первым встречает большинство наших соотечественников, приплывающих с американского континента на теплоходе «Александр Пушкин», приезжающих поездами и автобусами из Скандинавии. Оттуда разъезжаются они потом в города и села Белоруссии, на Украину, в Прибалтийские республики. Но в Ленинграде наши земляки делают первые шаги по земле, которая называется их Родиной.

Город белых ночей, где каждая улица — раскрытая книга истории, а каждый дом — очевидец великих событий, от которых зависела судьба всей России. Детище Петра I, которому отдал свое сердце и песнь Александр Сергеевич Пушкин, Ленинград дорог нашим соотечественникам и своей стариной, и современностью. Когда русские канадцы или американцы ходят по городу на Неве, они с восхищением рассматривают шедевры искусства в Эрмитаже, с трепетом ловят каждое слово участников штурма Зимнего дворца, с болью в сердце склоняют головы перед могилами на Пискаревском кладбище.

Но как бы ни была прекрасна и своеобраз-

на архитектура города Петра, сколь богатыми ни были бы его музеи, что так интересуют зарубежных гостей, Ленинград — это прежде всего город Революции, город Ленина, город Великого Октября. Если о Киеве летописцы говорили, что отсюда пошла Русь, то о Ленинграде смело можно сказать: отсюда пошла Советская власть. Здесь родилось первое в мире социалистическое государство рабочих и крестьян.

Как ни огромна наша страна, а 7 ноября, в день годовщины Великой Октябрьской социалистической революции, мысли каждого советского человека уносятся к берегам Невы, к Смольному, к «Авроре», к Дворцовой площади, туда, где полвека назад родился новый мир.

Эту страницу, дорогой читатель, мы посвящаем сегодня Ленинграду — колыбели революции. Об этом городе можно рассказывать бесконечно, но для этого не хватит и десятков томов. Мы же даем просто несколько штрихов к портрету Ленинграда в канун 52-й годовщины Октября.

ЛЕНИНГРАД. Краснофлотская набережная Невы. В нескольких десятках метров от того места, где пятьдесят два года назад стоял крейсер «Аврора», залом своего орудия возвестивший мир о рождении новой, социалистической России, находится сейчас один из Дворцов бракосочетания. Я вхожу во дворец, чтобы быть свидетелем торжественного и трогательного ритуала. Смотрю, как молодожены заносят свои подписи в тяжелую бархатную книгу, и как-то не могу даже поверить, что мальчишки сорок восьмью — сорок девятого года рождения теперь уже семейные люди. Они знают о войне только из книжек, их никогда не мучил вопрос, останутся ли в живых отцы-солдаты. Я смотрю на счастливых молодоженов и вспоминаю почему-то далекую картину детства — свадьбу в крошечном городке: окно со следами газетных полос, желтое лицо жениха, завернувшегося в родной дом из госпиталя. И слезы невесты. И слезы вдов.

Да, сейчас по мраморной

лестнице дворца поднимаются женихи, родившиеся после войны. И в зале торжественно звучит голос женщины, которая говорит слова, не полагающиеся по ритуалу:

— Вы стали мужем и женой в предпраздничные дни. И пусть настроение этих дней сопутствует вам всю жизнь. Пусть навсегда в вашем сердце сохранится праздник.

Праздник в сердце... Именно эти слова выражают сейчас настроение ленинградцев, встречающих 52-ю годовщину события, которое произошло здесь, на берегах Невы, и которое предопределило судьбу страны. Это событие — победа Великой Октябрьской социалистической революции.

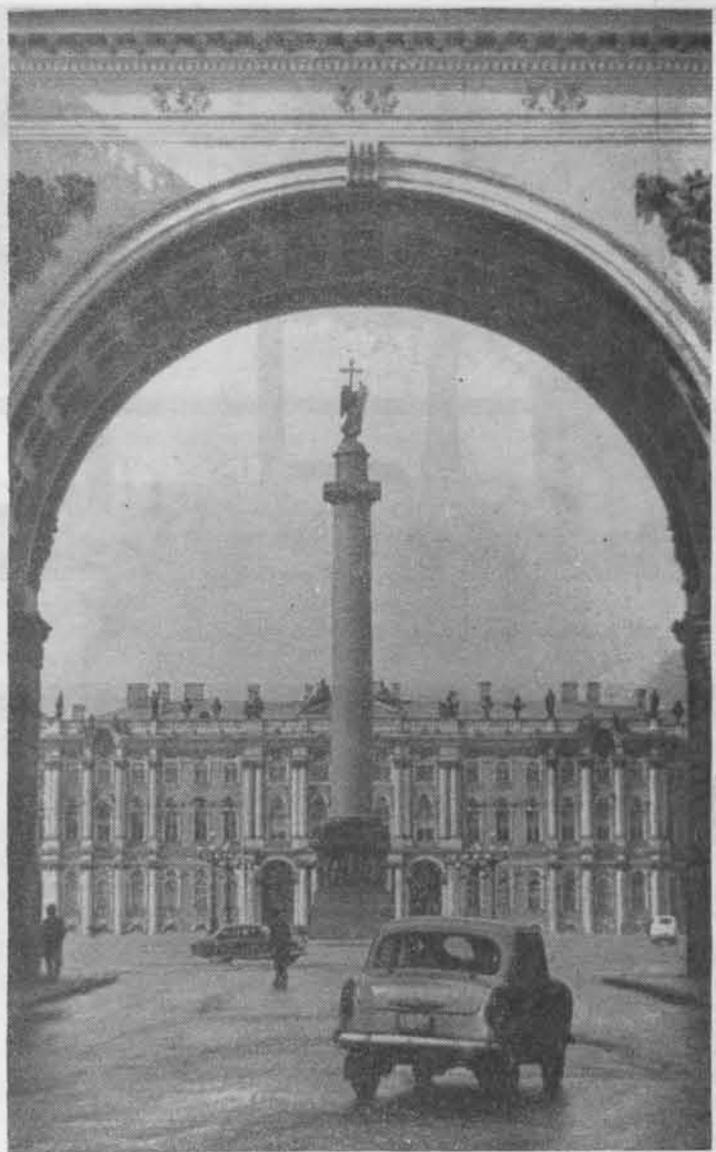
Как живет сегодня город Ленина?

Только что городекой совет обсудил вопрос о мерах по улучшению строительства. Хотя за советские годы жилой фонд Ленинграда увеличился вдвое, хотя ежегодно строители сдают под новоселье полтора миллиона квадратных метров жилья, жи-

лищный вопрос с повестки дня у нас все еще не снят. Потому и принято постановление ускоренными темпами создать в городе еще один, уже седьмой по счету, домостроительный комбинат с производственной мощностью 500 тысяч квадратных метров жилья в год. Пятьдесят гектаров площади под комбинат отводится в районе Муриноского ручья. Несколько раньше принято решение в этом же районе развернуть огромную стройку. В течение нескольких лет там будут возведены дома, в которых справят новоселье 400 тысяч человек.

Широкое строительство будет вестись, как и сейчас, во всех направлениях от старого центра города. Даже в направлении Финского залива. Строители, как голландцы, отвоевывают у воды территорию, намыывают берег. На днях на намытой площади уже закончено строительство первого шестнадцатиэтажного жилого дома.

А больше город — острее дает о себе знать и проблема века — транспортная проблема. Сейчас метростроители

не жалеют сил, чтобы к существующим 25 станциям метро добавить новые. Вводятся новые линии трамваев, троллейбусов, автобусов. Все это, конечно, удобно для пассажиров, но шоферам с каждым годом становится труднее. Выход из положения ищет и дорожная милиция. Она арендует вертолеты и с них, сверху, регулирует уличное движение. Машин ведь сотни и сотни тысяч — легковых, грузовых.

И не только ленинградских. В город ежедневно прибывают тяжелые грузовики из многих областей, из-за границы. Они помогают железным дорогам, авиации, морскому и речному флоту вывезти из Ленинграда колоссальное количество изготовляемой здесь продукции.

Снимки к этому репортажу сделаны фотоаппаратом, выпущенным Ленинградским оптико-механическим объединением — сокращенно ЛОМО. Той самой фирмой, которая после установления Советской власти первой в России освоила выпуск самых простых очков — раньше Россия их покупала за границей. А сейчас сама фирма экспортирует свой товар в восемьдесят три страны.

Ежедневно ЛОМО отсылает во все концы страны и планеты астрономические и физические приборы сотен наименований, самые различные микроскопы, приборы для спектрального анализа,

кино- и фотоаппараты, видеоманитофоны...

Сейчас ленинградские проспекты, площади, набережные — в море флагов, ярких панно, огней иллюминации. С повышенной нагрузкой работают предприятия пищевой промышленности. В торговую сеть они дополнительно направляют тысячи тонн различного мяса. На 30—40 процентов увеличивается торговля кондитерскими изделиями, в полтора раза больше, чем в обычные дни, поступит в продажу тортов и пирожных. Около 300 домовых кухонь и магазинов кулинарии принимают заказы на кулинарные и выпечные изделия. В разных концах города открываются и готовятся к открытию новые предприятия общественного питания.

И мы не забываем, что предшествовало этому изобилию. Вот, например, объявление, которое вывесила комиссия оптического завода по проведению праздника первой годовщины Октября: «7 ноября комиссией предложено бесплатно отпустить каждому по два стакана кофе с молоком и, если удастся, то и с хлебом».

Сейчас праздник Октября входит в наш город, в его цехи, лаборатории, институты, школы, в каждый наш дом, в каждую семью. Праздник, который всегда с ленинградцами.

В. ЗАХАРЬКО.
г. Ленинград.

НА СНИМКАХ:

Через эту арку шли на штурм Зимнего революционные солдаты и матросы в 1917 году.

Фото Н. АМЕЛЬЧЕНКО.

В цехе турбогенераторов завода «Электросила». Участок сборки статоров для Красноярской ГЭС.

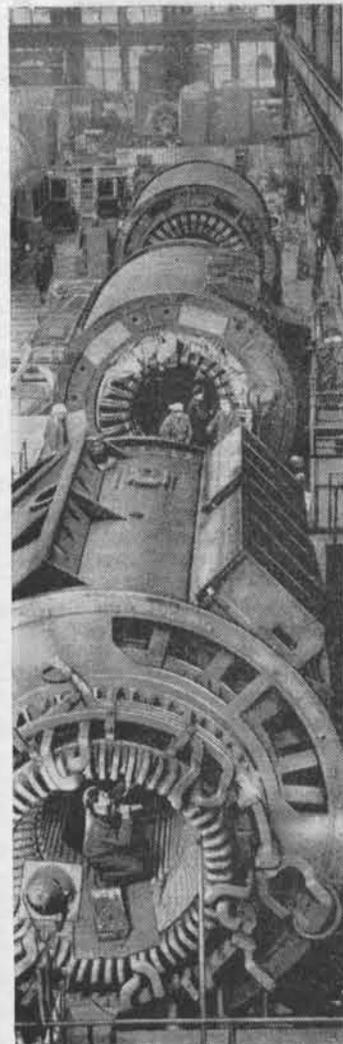
Фото В. ПОТИНОВА.

В Ленинградском порту.

Фото О. БАХАРЕВА.

На конвейере одного из цехов ЛОМО — киносьемочные аппараты «Лантан».

Фото М. БЛОХИНА.

НЕ ПРАЖЫЦЬ...

Не пражыць мне без родных,
руплівых буслоў,
Што над бацькавай хатай
пра вырай клякоцуюць.
Не пражыць мне без
матчыных песень і слоў,
Што бяду праклінаюць
і шчасце прарочаць.
Не пражыць без
задумлівых соснаў, бяроз,
Над якімі блукаюць
вятры-непаседы,
Бо пусцілі карэнні яны
у мой лёс,
Іх зялёную ласку з
калыскі я зведаў.
Не пражыць без далёкіх
і пыльных дарог,
На якіх абдымалі мяне
навальніцы.
Не пражыць без турбот
і штодзённых трывог,
Без азёр, да якіх я іду
прычасціцца.
Не пражыць і хвіліны
без мовы бацькоў,
Што дае мне з маленства
натхненне і сілу.
Не пражыць без надзейных
і верных сяброў,
Што не здрадзяць ніколі—
да самай магілы.

Барыс БЕЛІЖЭНКА

З Расіі ў Беларусь ляцяць
вятры.
Баянаў голас даняслі
знаёмы
І грывнулі цымбалы у бары
Сваё вітанне другу дарагому.
Так хораша на сэрцы.
Звыкся я
З напевам гэтым шчэ з гадоў
маленства.
На Віцебшчыне чую салаўя,
Які усход страчае пад
Смаленскам.
А ля парослай кветкамі
мяжы,
Бы вартавыя, зоркі на
магілах.
Там побач з рускім беларус
ляжыць,
Яны нам завяшчалі
даражыць
Вялікай дружбай, што маюць
сілу.

«МАЦІ МАЯ, БЕЛАРУСЬ»

Так называецца кніжка вершаў, выпушчаная ў горадзе Элісе Калмыцкім кніжным выдавецтвам.

На вокладцы строгая лінія арнаменту і малонак: воін у чырвоназорнай пілотцы сціскае рукой вінтоўку. У зборніку—вершы дванаццаці аўтараў. У яго ўключаны ваенныя вершы беларускіх паэтаў Янкі Купалы, Якуба Коласа, Пятруся Броўкі, Аркадзя Куляшова, Анатоля Астрэйкі, Міколы Аўрамчыка, Максіма Танка, Рыгора Няхая, Марка Смагаровіча.

Тут жа прадстаўлены вершы калмыцкага паэта Міхаіла Хонінава, які ў гады вайны змагаўся плячом да пляча з беларускімі партызанамі.
«Чвэрць стагоддзя прайшло з таго дня,—гаворыцца ў прадмове да кнігі,—як імем дзяго савецкага народа слаўная Чырвоная Армія сумесна з народнымі месійцамі здзейсніла першы суд і ад варожай нечысці на Белай Русі не засталася і следу».
Кніга і прысвечана гэтай слаўнаму юбілею.
Л. Выхоцкі.

АНКЕТА МОВАЗНАЎЦАЎ

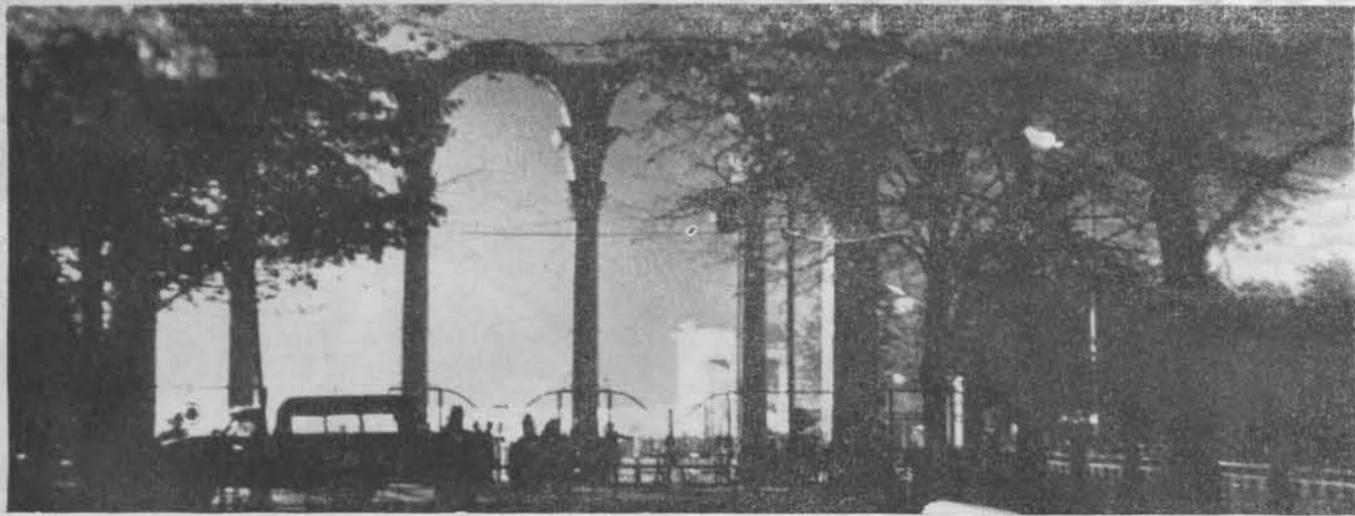
Лінгвісты Польшчы, Румыніі, Савецкага Саюза і Фінляндыі адказалі на анкету Інстытута мовазнаўства АН БССР. Беларускае вучоныя задалі сваім калегам дзесяць пытанняў па праблемах развіцця беларуска-балтыйскіх моўных сувязей, якія патрабуюць далейшай распрацоўкі ці ўдакладненняў.

На анкету адгукнуліся вучоныя Варшаўскага, Яскага, Хельсінскага універсітэтаў, навуковых устаноў Масквы, Мінска, Кіева і раду іншых навуковых цэнтраў. Атрыма-

ныя інстытутам матэрыялы, якія змяшчаюць розныя думкі, погляды і вывады, даюць магчымасць удакладніць рад важных і спрэчных пытанняў паходжання многіх беларускіх слоў, растлумачыць кантакты беларусаў і балтаў у розныя перыяды іх гісторыі. Адказы на анкету ўвойдуць у спецыяльны зборнік, які змяшчае таксама аналіз праблем, звязаных з вывучэннем беларуска-балтыйскіх моўных сувязей.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.

Мінск. Уваход на стадыён «Дынама».

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

З НОВАГА ЗБОРНІКА

Барыс САЧАНКА

Жывыя карань

Да вайны ў нашым гародчыку кучаравілася маладая, вельмі бучная ліпа. Не помню ўжо чаму — ці то яна глушыла парэчкі, агрэст, маліннік, што пляліся там жа, у гародчыку, ці то закрызала свзім голлем вокны ад сонца, — але ў нашай сям'і надумаліся ссячы гэтую ліпу. І неяк узімку такі ссеклі. Камель, голле спалілі ў печы, а пень астаўся сядзець у гародчыку.

Вясною ўвесь пень аброс зялёнымі парасткамі. Бы ўсё адно на злосць усім нам. Бацька зразаў гэтыя парасткі нажом, абсякаў сякераю, абламваў, а яны ўсё раслі і раслі, пускалі і пускалі новыя і новыя атожылькі...

Маці параіла выкапаць пень з карэннямі, тады пэўне перастаюць расці парасткі. Бацька, бадай-што, паслухаўся б маці, зрабіў бы тое, што яна казала, але пень меў жывыя карэнні, і, каб павы-

Той, хто ходзіць, задраўшы ўгору нос, часта падае на роўнай дарозе.

Ваўка нельга абвінаваціць у няшчырасці, калі ён клянецца, што любіць авечак.

Трыццаць срэбранікаў для некаторых таксама грошы.

Сакрэт астаецца да таго часу сакрэтам, пакуль яго не пе-

МАНПАНСЬЕ З ГАРЧЫЦАЮ

ракажаш каму-небудзь па сакрэту.

Чым больш нулёў стаіць за адзінкай, тым большую вагу мае сама адзінка.

Праўда ў вадзе не тоне і ў агні не гарыць. Але гэта зусім

цягваць іх з зямлі, трэба было раскопаць увесь гародчык. А ў гародчыку, як я гаварыў ужо, пляліся парэчкі, агрэст, маліннік... Шкода было разам з нейкімі ліповымі карэннямі выкопаць і наш ласунак — ягады...

— Нічога, і самі пасохнуць, — махнуў рукою на карэнні бацька. — Не дзе дзенуцца... Калі ліпы няма, і карэнняў таксама не будзе...

Так пень і астаўся сядзець у гародчыку. Штовесну ён абрастаў парасткамі, і бацька зразаў гэтыя парасткі нажом, абсякаў сякераю, абрываў. Калі пачалася вайна і бацька пайшоў на фронт, абразаць, абсякаць і абрываць парасткі з ліповага пня быў мой клопат...

Потым вёску нашу спалілі немцы. Нас жа, яе насельнікаў, вывезлі ў Нямеччыну...

З чужыны мы вярнуліся праз два гады. Нашага гародчыка было не пазнаць — ён увесь зарос малымі ліпняком. Ліпняк загнуўшы нават маліннік, парэчкі, агрэст, цяпер ужо безнадзейна, назусім...

Вось што значыць мець у зямлі жывыя карань...

Цень ад чалавека бывае і большы, і меншы за самога чалавека. Залежыць гэта ад таго, як высока тое свяціла, што глядзіць на чалавека.

Прымаўку «Сем разоў адмер, а раз адрэж» звычайна ўспамінаюць не перад тым, як узяцца што-небудзь рабіць, а пасля таго, як работа зроблена, і прытым кепска.

Вартуюць толькі тое, што можна ўкрасці.

Раяцца часцей за ўсё, каб навязаць сваю думку.

не значыць, што яе трэба тапіць у вадзе і паліць у агні, каб пераканацца, што гэта праўда.

Ставячы каму-небудзь палкі ў колы, варта не забываць, што часам самому давадзецца іх і вымаць з колаў.

ЗАЛАТЫ ЗЕНІТ ВОСЕНІ

Ліст за лістом зрываюцца з асін і бяроз, кружацца, водзяць карагод у паветры, а пасля мякка-мякка спускаюцца ў пабураўшую папараць, сухую траву.

Моцна прышытыя сонечнымі іголкамі да парасткаў, сядзяць і будуць гойдацца да мая лісточкі-стужкі на дубах. Наўкол маўкліва пвіце пасвятлелы лісцевы лес. Зямля забірае ўбранне фарбаў у сваё цёплае ўлонне. Тут апошні прытулак знаходзяць і прыгожыя кветкі. Калі адгуляюць бронзавыя лістамяцельныя завірухі, то і ў нас надыдзе самая глухая пара восені.

«Кастрычнік зямлю пакрывае дзе лістком, дзе сняжком», — гаворыць народная прыкмета.

У канцы месяца часам здараецца і так: да паўдня на двары гуляе восень залатая, пад вечар пачынаюць кружыць белыя «мухі», а ноччу пры ясным надвор'і працянаецца стары дзядуля-мароз, які ледзянымі кальчугамі пакрывае лужыны ды вільготныя ўзараныя пад зябліва палеткі. Тайком восень абскубла чарнічныя вянкы, спустошыла маліннікі, губляюць зялёнае апярэнне вішні, развітваецца з пышным убраннем праслаўлены ў лірычных песнях народа кусцеты бэз. Не пояць больш пчол сваім мёдам верасы, скрыпень...

У азёрна-рачнай плыні, дзе парывісты вецер з пеністых хваль круціць шэрыя вярхоўкі, мкнуча у глыбіню водныя расліны. Срабрыста-сінія стыхія люстранага Паліка дае ўтульны прытулак усім вадалюбам.

Восень... Круціцца залатое лісце, а пад яго шэпт у туманнай прасторы пакідаюць родныя куткі птушкі. Журботна куркае апошні клін журавоў, белымі стужкамі ляцяць у паднябессі гусі.

Шчаслівага шляху, крылатыя сябры! Даўно не было такога ўраджая ў рабінных «садах». Тонкія галінкі гнуцца ад цяжару аранжавых пацерак. Выдатны «стол» падрыхтавала сёлета прырода для снегіроў, амялушак і іншых пастаяльцаў, якія неўзабаве прыбудуць з поўначы ў наш снежны край.

З Арктыкі наступае сюжжа. Шэрымі ласкутам бурліць вецер, студзіць ночы.

У цяплейшую вопратку на новай футравай падкладцы апранаюцца куніца, янотападобны сабака, ласка, лісца. Вожык

нястомна цягае на калючках лісце і ўцяпляе свае падземныя палаты.

Усё ў прыродзе рыхтуецца да зімы. Кастрычнік — залаты зеніт восені.

Ул БУТАРАЎ.

Двое.

Фотаэцюд М. АМЕЛЬЧАНКІ.